

Sprawozdanie

komisji górniczej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie przemysłu naftowego.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 16. stycznia 1874 powziął Sejm następującą uchwałę:

1. sejm oświadcza się stanowczo przeciw projektowi rządowemu, zamierzającemu olej ziemny (naftę) smołę ziemną i wosk ziemny zaliczyć w myśl §. 3. powszechnej ustawy górniczej do minerałów zastrzeżonych;
2. olej ziemny (nafta) smoła ziemna i wosk ziemny winny zostać własnością prywatną, a w szczególności winny pozostać przynależnością do gruntu, którą sam tylko właściciel gruntu ma prawo rozrządzać. Wszelkie wątpliwości względem tego prawa własności, również jak wszelkie ograniczenia winny być w interesie prawa własności stanowczo usunięte;
3. wielce pożądaną jest specylna ustawa, któraby zastrzegając właścicielowi gruntu lub jego prawonabywcy wyłączne prawo poszukiwania i wydobywania oleju ziemnego (nafty) smoły ziemnej i wosku ziemnego uregulowała tę gałąź przemysłu pod względem ekonomicznym i policyjnym i oddała przedsiębiorstwo tego przemysłu pod ścisłą kontrolę władz publicznych;
4. pod powyższem zastrzeżeniem ustawa mogłaby pójść tak daleko, aby przedsiębiorcy, to jest właścicielowi gruntu lub jego prawonabywcy nie wolno było ani poszukiwać ani wydobywać w mowie będących przedmiotów bez zezwolenia i koncesyi władz publicznych a to dla tego, aby przedsiębiorca zmuszony był do przestrzegania postanowień, jakieby w tej mierze ustawa przepisała.

Uchwała ta była wywołaną częścią obawą, ażeby prędzej czy później, nafta i jej pobratymcze minerały, nie zostały zaliczone do rzędu minerałów zastrzeżonych i poddane odpowiedniej ustawie—częścią uznaniem konieczności uregulowania pod względem ekonomicznym i policyjnym, przemysłu świeżo powstałego, który dotąd pod żadne ustawy niepodciągnięty, ua różne wpadł bezdroża.

Dla dokładniejszego wyjaśnienia toku sprawy pozwoli sobie komisya po krótkości przypomnieć wysokiej Izbie cały jej przebieg.

Stosunki wydobywania oleju ziemnego (nafty) smoły ziemnej i wosku ziemnego były już dwukrotnie przedmiotem obrad wysokiej Izby; po raz pierwszy r. 1861. gdy kraj zaniepokojony został rozporządzeniem ministerstwa skarbu z dnia 16. listopada 1860 r. l. 32.782, które uznało naftę za płynną żywicę ziemną, zaliczyło ją w skutek do rzędu minerałów zastrzeżonych w myśl §. 3. ustawy górniczej i poddało tem samem przemysł naftowy pod postanowienia tej ustawy.

Dnia 25. kwietnia 1861 oświadczył się wysoki Sejm stanowczo przeciw tej zmianie i polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby przedłożył Najjaśniejszemu Panu przedstawienie przeciw rozporządzeniu.

Najjaśniejszy Pan raczył przychylić się do tego przedstawienia i Najwyższem postanowieniem z dnia 22. stycznia 1862 najlaskawiej rozporządzić, że w kraju naszym olej ziemny i maź ziemna o ile z nich wytwarzane będą oleje do oświetlania, nie mają być uważane za minerały zastrzeżone. 12. grudnia 1873 powtórnie był ten przemysł przedmiotem narad, gdy pismem Jego Excellencyi pana Namiestnika do l. 9.736 dla zasiągnięcia opinii wysokiej Izby w myśl §. 19 statutu krajowego został do łaski marszałkowskiej projekt ustawy państwowej, zaliczającej olej ziemny (naftę) smolę ziemną i wosk ziemny do rzędu minerałów zastrzeżonych w myśl §. 3 powszechnej ustawy górniczej.

Projekt ten został odesłany do wybranej na ten cel komisji górniczej, a ostatecznym rezultatem narad było uchwalenie przez wysoką Izbę powyżej przytoczonych 4 punktów zasadniczych i polecenia Wydziałowi krajowemu przedłożenia ich c. k. Rządowi.

Stosownie do tego polecenia uchwała ta została c. k. Rządowi przedłożoną a Wydział krajowy przekonany o wielkiej jej dla kraju ważności, zapytywał kilkakrotnie Prezydum Namiestnictwa co wskutek powyższej uchwały wysokiej Izby c. k. Rząd zarządzić zamierza.

Odezwa z dnia 18. stycznia b. r. l. 9.786 podało Prezydum Namiestnictwa do wiadomości Wydziału krajowego, że Jego Excelencya p. Minister rolnictwa uznał za stosowne zapoznać się dokładnie ze stosunkami przedsiębiorstw naftowych w kraju naszym, i przed przystąpieniem do uregulowania tej sprawy wydelegował w tym celu c. k. naczelnika okręgowego we Lwowie, obecnie radcę górniczego p. Edwarda Windakiewicza do zbadania stanu rzeczy w miejscowościach tym przemysłem zajętych. Na podstawie wyników tych badań, które p. radca Edward Windakiewicz obecnie już dokonał, zamierza Jego Excelencya p. Minister rolnictwa przedsięwziąć dalsze zarządzenie w tej sprawie.

Niezależnie od tych badań, wniosek pośła Skrzyńskiego o utworzenie stałego krajowego biura górniczego podał Wydziałowi krajowemu sposobność zapoznania się z przemysłem górniczym, z czego niezaniebując korzystać, pozbierał Wydział krajowy ciekawe wiadomości o stanie krajowego górnictwa w ogóle i w szczególności o wszystkim, co się tyczy przemyślu naftowego.

Rezultat ostateczny tych ścisłych dochodów dostarczył Wydziałowi krajowemu silnych dowodów doniosłości i uzasadnień uchwały wysokiego Sejmu z dnia 16. stycznia 1874 a zarazem dał mu jeszcze bliżej poznać wszystkie wymagania tego dzisiaj tak już ważnego przemysłu.

I tak uznał Wydział, że wielkiej wysokości wkłady, jakie poczyniono na podstawie wyjęcia produktów naftowych z rzędu minerałów zastrzeżonych i ścisłej ich dotychczasowej przynależności do ziemi, rozległe ugody, jakie na tej podstawie poczyniono, wskazują jasno, że zmiana ustawy sprawdziłaby nieobliczone szkody i że przeciwnie dla ich ustalenia i trwałego unormowania potrzeba jak największego zabezpieczenia jej trwałości z odsunięciem wszelkich zastrzeżeń i ograniczeń.

Przeważną dolegliwością przemysłu naftowego jest niepomiarowana konkurencya, cheiwość wyzyskiwaczy bez znajomości rzeczy, bez odpowiedniego dozoru, wytaczająca sobie, jak to mamy

główny tego przykład w Borysławiu, nieustającą walkę choćby z wzajemną szkodą. — Temu niedostatkowi winna zapobiedz ustawa, któraby pod względem prawnym podała pomocną rękę pracy na słusznej zasadzie opartej.

Nareszcie stosunki towarzyskie w niektórych kopalniach równające się prawnie stosunkom Kalifornii domagają się rychłego wprowadzenia i ścisłego przestrzegania odpowiedniej ustawy policyjnej; a często wypadki pod względem bezpieczeństwa osobistego robotników, przepisów technicznych i ścisłego i czujnego nadzoru w tym kierunku.

W myśl więc rezultatów tych badań, w myśl uchwały sejmowej z dnia 16 stycznia 1874. widział Wydział krajowy potrzebę dotknąć ponownie tej sprawy, przedstawić przebieg i stan jej obecny, aby dać sposobność wysokiemu Sejmowi wyrażenia swego zdania i wzięcia współudziału w obronie interesów kraju i dotychczasowych właścicieli i przedłożyć wysokiemu Sejmowi następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm ponawia uchwałę swą z dnia 16. stycznia 1874. w całej osnowie i wzywa Rząd ażeby na najbliższej sesji przedłożył Sejmowi projekt do ustawy o uregulowaniu stosunków wydobywania oleju ziemnego (nafty) smoły ziemnej, i wosku ziemnego na zasadach wyrażonych w powyższej uchwale sejmowej z dnia 16. stycznia 1874.

Komisya wybrana do zbadania tego wniosku nie może jak tylko przychylić się do niego, albowiem uważa, że Sejm kraju jedynego w całej monarchii, w którym się kopalnie tego cennego materiału w większych rozmiarach znajdują, nie powinien nigdy spuścić z oka ważności tego przemysłu i strzedz swego wpływu na ustawodawstwo w tym przedmiocie; — zważywszy jednak, że wyniki ostateczne porobionych przez Wydział krajowy dochodzeń nieco odmiennie się komisji przedstawiają, zważywszy mianowicie, że komisya zgodzić się nie może na zdanie wyrażone w punkcie 2. tych wyników, jakoby obecne warunki były szkodliwe, tak dla właścicieli gruntowych, wydających naftę, jak też dla reszty ludności miejscowej, widzi się też komisya spowodowaną położyć nacisk na tę okoliczność, a zważywszy, że wszystkiemu nieładowi w przemyśle naftowym w zupełności zaradzą odpowiednie ustawy prawne, techniczne i policyjne dać temu przekonaniu wyraz w dodanej poprawce do wniosku, który komisya w następujący sposób formułuje:

Wysoka Izba raczy uchwalić:

Sejm ponawia uchwałę swą z dnia 16. stycznia 1874. w całej osnowie i wzywa Rząd, ażeby przedłożył Sejmowi projekt do ustawy regulującej stosunki prawne, techniczne i policyjne, przy wydobywaniu oleju ziemnego (nafty) smoły ziemnej i wosku ziemnego na zasadach wyrażonych w powyższej uchwale sejmowej z dnia 16. stycznia 1874.

Smarzewski,
przewodniczący.

Jędrzejowicz,
sprawozdawca.

1870

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...